

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Програма атестаційного іспиту

**для здобувачів другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 017 Фізична культура та спорт,
освітня програма «Фізична культура»
(денна та заочна форми навчання)**

Київ – 2025

**Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
Кафедра педагогіки та освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протоколом засідання Вченої
ради психолого-педагогічного
факультету від 18.06.2025 № 9

**Програма атестаційного екзамену
для здобувачів другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 017 Фізична культура та спорт,
освітня програма «Фізична культура»
(денна та заочна форми навчання)**

Програма кваліфікаційного екзамену для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 «Фізична культура та спорт», освітня програма «Фізична культура» (денна та заочна форма навчання). Київ: МДУ, 2025. 11 с.

Укладач:

В.М. Мірошніченко – к.н. з фіз..вих. і спорту, доцент кафедри педагогіки та освіти.

Програма кваліфікаційного екзамену для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 Фізична культура та спорт, освітня програма «Фізична культура» (денна та заочна форма навчання) обговорена на засіданні кафедри педагогіки та освіти (протокол від 23 травня 2025 р. № 12).

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 017 ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ,
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»
(ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ)**

Пояснювальна записка

Програма атестаційного екзамєну для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 017 Фізична культура та спорт, освітня програма «Фізична культура» (денна та заочна форми навчання) розроблена викладачами кафедри педагогіки та освіти відповідно до вимог Освітньо-професійної програми «Фізична культура».

Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, що пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою «Фізична культура» за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт передбачає присвоєння кваліфікації: магістр фізичної культури і спорту, який повинен володіти глибокими знаннями, базовими і професійними компетентностями в галузі фізичної культури та спорту, що направлені на здобуття знань, умінь і навичок щодо побудови, корекції та оптимізації процесів спортивної підготовки, організації та проведення спортивно-масових заходів, здатності до коректної самостійної постановки і вирішення завдань науково-дослідної діяльності прикладного характеру.

Атестація здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фізична культура» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт покликана встановити відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, загальних та спеціальних компетентностей вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, а саме:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК2. Здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту.

СК3. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

СК4. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК5. Здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК6. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту.

СК7. Здатність планувати, організовувати та здійснювати самостійні наукові дослідження з проблем фізичної культури і спорту.

СК8. Здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту.

СК9. Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

Програмні результати навчання здобувачів вищої освіти:

ПР1. Аналізувати особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту, критично осмислювати проблеми у галузі та на межі галузей знань.

ПР2. Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби.

ПР3. Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПР4. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань фізичної культури та спорту до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР5. Розробляти і викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

ПР6. Відшуковувати необхідну інформацію у науковій літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

ПР7. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення, методи статистичного аналізу даних для розв'язання складних задач фізичної культури та спорту.

ПР8. Організовувати ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням економічних, правових та

етичних аспектів.

ПР9. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проєкти, спрямовані на розв'язання проблем інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту, а також дотичні до неї міждисциплінарні проєкти.

Атестація випускників освітньої програми спеціальності 017 Фізична культура і спорт проводиться у формі атестаційного екзамену та захисту кваліфікаційної роботи та завершується одержанням документу встановленого зразка про присудження йому рівня магістра.

Комплексний кваліфікаційний екзамен проводиться в усній формі.

Кожний екзаменаційний білет містить 3 питання:

- перше – питання, що розкриває основні методи, які застосовуються для діагностики функціонального стану організму спортсмена та його функціональної підготовленості;
- друге – питання, що розкриває основні поняття теорії та методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти;
- третє – питання, що розкриває особливості досліджень у фізичному вихованні.

Комплексність програми дозволяє ґрунтовно виявити знання з усіх напрямів діяльності фахівця з фізичної культури. Добір питань гарантує не лише наближення атестаційного екзамену до вимог життя, а й перевірку якості світоглядної позиції, професійної майстерності й розуміння сучасних технологій формування та розвитку фізичної культури, нарешті якості підготовки фахівців цієї галузі.

Здобувачі освіти можуть висловлювати, аналізувати власні судження, відмінні від викладених у посібниках з фізичної культури та спорту, визначаючи їх раціональність, життєвість.

На іспиті важливо виявити вміння випускника ретранслювати теоретичні знання на практичну площину проблем, які виникають у процесі професійної діяльності.

Сформувані готовність фахівця реалізувати в практичній роботі знання, отримані в закладі вищої освіти, свою професійну майстерність, технологічну грамотність.

Бібліографія складена таким чином, що здобувач вищої освіти має можливість самостійно глибоко засвоїти основні питання змісту теорії та практики фізичної культури, поняття теорії та методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти; наукових досліджень у фізичному вихованні.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА АТЕСТАЦІЙНОМУ ЕКЗАМЕНІ

Оцінка за атестаційний екзамеn є сумою балів, які здобувач вищої освіти отримує за відповіді за кожним з питань, передбачених чинною програмою атестаційного екзамену:

– перше – питання, що розкриває основні методи, які застосовуються для діагностики функціонального стану організму спортсмена та його функціональної підготовленості – 35 балів;

– друге – питання, що розкриває основні поняття теорії та методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти – 35 балів;

– третє – питання, що розкриває особливості досліджень у фізичному вихованні – 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За ЄКТС
A	Відмінно	90 – 100
B	Добре	82 – 89
C	Добре	74 – 81
D	Задовільно	64 – 73
E	Задовільно	60 – 63
FX	Незадовільно	35 – 59
F	Незадовільно	1 – 34

При оцінюванні усних відповідей на іспиті екзаменатори користуються такими вимогами та критеріями:

– оцінку «відмінно» (A) заслуговує здобувач вищої освіти, що показав всебічне, систематичне та глибоке знання теоретичного матеріалу; демонструє сформовані вміння у галузі фізичної культури, теорії та методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти; організації наукових досліджень у фізичному вихованні у площині реалізації конкретних функцій фізичної культури;

– оцінку «добре» (B) заслуговує здобувач вищої освіти, що показав повне знання матеріалу; демонструє вміння практичної реалізації основних положень теорії фізичної культури та фізичного виховання у площині реалізації конкретних управлінських функцій, але має певні утруднення у формулюванні відповідей на запитання, що потребують нестандартного, творчого підходу;

– оцінку «добре» (C) заслуговує здобувач вищої освіти, що показав повне знання навчального програмного матеріалу; демонструє вміння практичної реалізації знань у площині реалізації конкретних професійних функцій, але має певні утруднення у застосуванні наявної бази знань на

практиці;

– оцінку «задовільно (D)» заслуговує здобувач вищої освіти, що показав знання основного навчального програмного матеріалу в обсязі, необхідному для роботи за фахом; задовільно демонструє знання теоретичного матеріалу, але не співвідносить їх з практикою реалізації професійних функцій;

– оцінка «задовільно» (E) ставиться здобувачу вищої освіти, що припускає помилки при виконанні завдань; знає окремі теоретичні положення, але має значні утруднення у перенесенні їх змісту у площину практичної професійної;

– оцінка «незадовільно» (FX) ставиться студенту, що показав прогалини в знаннях основного навчального програмного матеріалу; відповів правильно менше, ніж на 50% запитань.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 017 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ», ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» (ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ)

МЕТОДИ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ДІАГНОСТИКИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ І СПОРТІ

Основні методи діагностики функціонального стану організму спортсмена.

Методи діагностики функціонального стану серцево-судинної системи організму. Традиційні методи визначення інтегральних показників системи кровообігу. Розрахункові методи визначення інтегральних показників серцево-судинної системи організму. Функціональні проби серцево-судинної системи організму спортсмена.

Методи оцінки функціонального стану дихальної системи організму. Розрахункові методи визначення інтегральних показників системи зовнішнього дихання. Функціональні проби системи зовнішнього дихання.

Методи оцінки функціонального стану нервової системи організму. Основні методичні підходи до оцінки функціонального стану периферичної нервової системи. Огляд основних методичних підходів до оцінки функціонального стану вегетативної нервової системи.

Методи оцінки функціонального стану нервово-м'язового апарату.

Методи діагностики функціонального стану сенсорної системи організму.

Методи діагностики адаптивних можливостей організму.

Діагностика функціональної підготовленості організму спортсмена. Методи визначення алактатної анаеробної потужності і ємність організму.

Методи визначення лактатної анаеробної потужності і ємність організму. Методи визначення аеробної потужності і ємності організму. Методи визначення рівня економічності системи енергозабезпечення м'язової діяльності. Методи визначення загальної метаболічної ємності організму.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО

Історичні передумови виникнення системи фізичного виховання у ЗВО. Соціальне значення фізичної культури у житті сучасної людини. Роль державних та громадських організацій у системі управління фізичним вихованням. Система навчальної та позанавчальної роботи з фізичного виховання. Огляд-конкурс на кращий стан фізичного виховання у навчальних закладах району (міста, області).

Суть здорового способу життя. Фізична культура у забезпеченні здорового способу життя. Пріоритет здоров'я людини у діяльності держави. Чинники здоров'я на державному рівні. Проблеми реалізації культури здоров'я. Формувати здоровий спосіб життя. Система фізичного виховання у ПТНЗ. Роль ППФП у професійному довголітті людини.

Система фізичного виховання у ЗВО I-II р.а. Система фізичного виховання у ЗВО III-IV р.а. Кафедра фізичного виховання ЗВО. Фізкультурно-спортивний актив ЗВО. Спортивний клуб. Адміністративні посади ЗВО III-IV р.а.

Технологія планування фізичного виховання в ЗВО Тема 1. Фізкультурно-оздоровчі заходи. Спортивно-масові заходи. Туристсько-краєзнавча діяльність. Самостійні заняття студентів. Річний план-графік (тематичний) навчального процесу по фізичному вихованню. Календарний план на рік. План-конспект уроку. Річний робочий план навчального процесу по фізичному вихованню (річне навантаження). Робоча навчальна програма. Загальний план роботи секції. Робоча навчальна програма на рік. Річний план-графік навчально-тренувального процесу у спортивній секції. План-конспект заняття.

Особистісно-діяльнісний підхід до організації навчального процесу. Мотивація як компонент структури навчальної діяльності. Навчальне завдання в структурі навчальної діяльності. Значення лекції та роль лектора. Виховна функція лекції Мотивація навчальної діяльності. Організація і управління навчальним процесом. Мета та завдання семінарських занять. Типи та різновиди семінарських занять. Планування семінарських занять та підготовка до них. Організація та проведення семінарського заняття.

Мета і завдання навчальної практики. Теоретико-методичні матеріали до реалізації завдань навчальної практики Застосування словесного методу навчання на різних етапах навчання фізичних вправ. Застосування методу демонстрації. Приклад оглядового заняття легкоатлетичної спрямованості. Зміст оглядово-методичного заняття з акробатики.

Професійно-педагогічна діяльність викладача фізичного виховання Підготовка до процесу фізичного виховання. Практична діяльність на

заняттях. Організаційні заходи на заняттях з фізичного виховання. Контроль за ефективністю педагогічного процесу. Формування особистості студента, характеру і об'єму їх теоретичних знань, рухових умінь та навичок. Відбір і послідовне розташування навчального матеріалу. Складання програми діяльності студентів на заняттях з фізичного виховання. Програмування викладачем своєї ролі щодо керування навчально-практичною та пізнавальною діяльністю студентів.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ І СПОРТІ

Пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі фізичної культури в Україні. Сучасні тенденції розвитку спортивної науки. Формулювання теми наукового дослідження. Формулювання мети і завдань дослідження. Актуальність, об'єкт і предмет дослідження. Поняття наукового методу. Класифікація загальнонаукових методів.

Медико-біологічні методи дослідження у спорті. Методи дослідження серцево-судинної та дихальної систем. Методи дослідження опорно-рухового апарату. Прилади й методи для фізіологічних досліджень.

Види соціологічних досліджень. Анкетування. Побудова анкети. Види анкет. Педагогічні методи дослідження.

Педагогічне спостереження. Педагогічний експеримент. Види педагогічних експериментів. Метод середніх величин. Основні статистичні показники.

Загальна характеристика кваліфікаційної роботи та етапів її виконання. Структура кваліфікаційної роботи. Вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи. Порядок захисту кваліфікаційної роботи.

Загальні вимоги до науково-дослідної роботи. Наукова інформація та її джерела. Робота із джерелами інформації. Організація наукових досліджень у ЗВО фізичної культури. Основні показники науково-дослідної діяльності викладача.

Ефективність наукових досліджень. Впровадження завершених наукових досліджень у спортивну діяльність. Приклади практичної значущості наукових робіт в спортивній практиці. Інформаційні технології в спорті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Башавець Н.А. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у закладах фахової передвищої та вищої освіти» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти: Одеса, Університет Ушинського, 2024. – 29 с.
2. Білаш С.М., Коптев М.М., Проніна О.М. Фізіологія рухової активності. В-во: Олді+, 2024. – 300 с.

3. Боднар І. Теорія, методика і організація фізичного виховання учнів спеціальної медичної групи: навчально-методичний посібник. Львів: Українські технології, 2015.
4. Гринь О., Воронова В. Система психологічного забезпечення підготовки спортсменів як проблема сучасної психології спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2015. № 3. С. 29–34.
5. Корнійчук Н., Гирина А., Ляшевич А., Лупаїна І. Функціональна і лабораторна діагностика у фізичному вихованні та спорті: методичні рекомендації до лабораторних занять. – Житомир, 2022. – 114 с.
6. Костюкевич В.М. Основи науково-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах (спеціальність: 017 Фізична культура і спорт), навчальний посібник. / М.В. Костюкевич, В.І. Воронова, О.А. Шинкарук, О.В. Борисова; за заг. ред. В.М. Костюкевича. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 554 с.
7. Пономарьова Г.Ф., Бондар Т.С., Золочевський В.В. Педагогіка фізичного виховання: сучасні організаційні технології у загальноосвітньому навчальному закладі. Х.: ФОП Бровін О.В., 2013
8. Рибалко Л.М. Теорія і методика фізичного виховання: навчальний посібник. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021.
9. Савка В.Г., Радько М.М., Воробйов О.О. Спортивна морфологія: навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2007. 196 с.
10. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закладів фіз. виховання і спорту: в 2 т. / під ред. Т. Ю. Круцевич. К. : Олімпійська література, 2018.
11. Фурман Ю.М., Мірошніченко В.М., Драчук С.П. Перспективні моделі фізкультурно-оздоровчих технологій у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів. Київ: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2013. 184 с.
12. Черненко С. О. Теорія й методика фізичного виховання: навчальний посібник: у 2 частинах. Краматорськ: ДДМА, 2021. Частина 1.
13. Шиян Б. М. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті: навчальний посібник [для факульт. фіз. вих. і сп. вищих навч. закладів II–IV рівнів акредитації] / Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. – 3-є видан., стереотип. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. – 280 с.
14. Hoffman J. Physiological Aspects of Sport Training and Performance. Human Kinetics, 2002. 343 p.
15. W. Larry Kenney, Jack H. Wilmore, David L. Costill. Physiology of Sport and Exercise. Human Kinetics, 2019. 648 p.